

**МИННО-ГЕОЛОЖКИ
УНИВЕРСИТЕТ
„СВ. ИВАН РИЛСКИ“**

УТВЪРДИЛ:.....
Проф. д-р Ивайло Копрев

СТРАТЕГИЯ
за управление на риска на
Минно-геоложки университет “Св. Иван Рилски”
2023-2025 г.

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Стратегията за управление на риска в Минно-геоложки университет „Св. Иван Рилски“ е разработена на основание чл. 7, ал. 1, т. 2 и във връзка с чл. 12, ал. 3 от Закона за финансовото управление и контрол в публичния сектор (ЗФУКПС) и дадените Указанията за управление на риска в организациите от публичния сектор, утвърдени от министъра на финансите през 2020г.

Настоящата Стратегия отчита обстоятелството, че управлението на риска във всяка една организация е процес, а не еднократен акт, който включва всички действия по идентифициране, оценяване и контролиране на рисковете, които биха повлияли върху постигане на целите на МГУ.

II. ЦЕЛИ НА СТРАТЕГИЯТА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА

Целта на процеса по управление на риска е да даде разумна увереност, че целите на университета ще бъдат постигнати. Въвеждането на системата за управление на рисковете ще осигури на ръководството на МГУ „Св. Иван Рилски“ достатъчно предварителна информация за потенциалните събития, застрашаващи целите и възможните методи за намаляване на негативното им влияние и вероятността от настъпването им.

Стратегията за управление на риска описва етапите, през които преминава процесът по управление на риска, използвания подход, отговорните лица (структури) и основните изисквания към процеса, както следва:

- Изграждане на съзнание и разбиране за процеса по управление на риска на всички нива в МГУ „Св. Иван Рилски“;
- Изграждане на организационна култура по отношение на управлението на риска и на отговорност, свързана с управлението на риска на всички нива в МГУ „Св. Иван Рилски“;
- Обхващане и управление на всички рискове в рамките на риск апетита на университета;
- Внедряване на управлението на риска като част от процеса по взимане на решения.

Процесът по управление на риска е непосредствено свързан с целеполагането и обвързва идентифицираните рискове и контролни дейности със стратегическите и оперативни цели на МГУ „Св. Иван Рилски“, като част от процеса по годишно планиране.

Всяка поставена цел, която трябва да бъде постигната през годината (включително, когато тя представлява междинен етап от дългосрочен проект) следва да отговаря на изброените по-долу критерии (наричани SMART):

- S (Specific) - Специфична
- M (Measurable) - Измерима
- A (Attainable) - Постижима

R (Realistic) - Реалистична

T (Time-bound) - Ориентирана във времето

Целите за всяка катедра/отдел се определят в оперативен годишен план. в който се дефинират крайните срокове за изпълнението им, съответните дейности и отговорните служители, сроковете и отговорности за отчитане на напредъка. Анализът на напредъка по постигането на целите се извършва на базата на ясно определени индикатори (критерии), съгласно които към крайния срок се определя дали целта е постигната успешно.

III. СЪЩНОСТ НА ПРОЦЕСА ПО УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА

1. Дефиниции

1.1. Риск

Рискът е възможността да настъпи събитие, което ще повлияе върху постигане на целите на организацията. Рискът се измерва с неговия ефект и с вероятността от настъпването му.

1.2. Управление на риска - включва идентифициране, оценяване и контролиране на потенциални събития или ситуации, които могат да повлияят негативно върху постигане целите на университета и е предназначено да даде разумна увереност, че целите ще бъдат постигнати.

Управлението на риска в МГУ „Св. Иван Рилски“ е динамичен процес, който следва да осигурява добро разбиране за потенциалните заплахи, действия или събития, които могат положително или отрицателно да повлияят на способността на МГУ „Св. Иван Рилски“ да постигне своите цели, както и навременното им идентифициране, предприемане на подходящи действия за управление, наблюдение и докладване.

1.3. Риск апетит (праг на търпимост)

Риск апетитът на МГУ „Св. Иван Рилски“ се дефинира като рискът, който ръководството на университета е готово да поеме, така че да се осигури постигане на стратегическите и оперативните си цели.

2. Роли и отговорности на участниците в процеса на управление на риска

2.1. Участници в процеса по управление на риска

- Ректор
- Заместник-ректори
- Риск-мениджър
- Декани на факултети
- Главен счетоводител
- Финансов контролър
- Директор филиал
- Ръководители на структурни звена

2.2. Ректор

Въвеждането и надзора върху процеса по управление на риска в МГУ „Св. Иван

Рилски“ са отговорност на ректора на университета. Ректорът утвърждава Стратегията за управление на риска, одобрява риск апетита и осигурява осъществяване на коригиращи действия, на база информация от мониторинга на риска. Ректорът може да делегира правомощията си на основание чл. 9, ал. 1 от ЗФУКПС, като в случаите на делегиране следва да се определят конкретните права и задължения на лицата.

2.3. Риск мениджър

Организира разработването на Стратегия за управление на риска, координира, контролира и отчита изпълнението на дейностите по идентифициране и оценяване на риска, както и реакциите по отношение на установените рискове, подпомага ректора при определяне на риск-апетита на МГУ, осигурява методически и контролира разработването на правила, процедури и политики за оперативен контрол и управление на риска, организира осъществяването на мониторинг на управлението на риска.

2.4. Работна група по управление на риска

За гарантиране ефективността на процеса по управление на риска може да се сформира работна група по управление на риска в МГУ, която трябва да се състои от специалисти в различни области, свързани с функциите на МГУ „Св. Иван Рилски“. Членовете на работната група следва да притежават добро разбиране за дейностите на университета, както и експертни познания, умения и опит за оценяване и управление на комплексни рискови фактори.

Работната група подпомага риск-мениджъра, като извършва дейностите по идентификация, анализ и оценка на рисковете, свързаните с дейността на университета, предлага мерки за управление на рисковете, приема и предлага за утвърждаване план за управление на рисковете.

2.5. Ръководители на структурни звена – всеки ръководител на структурно звено е „собственик на риска“ по отношение на целите, функциите и дейностите, стоящи за изпълнение пред съответното звено и следва да идентифицира и оценява рисковете в своето звено, да осъществяват мониторинг и докладват резултатите от процеса по управление на риска в звеното си.

2.6. Финансовият контрольор и главният счетоводител подпомагат процеса по управление на рисковете в университета.

3. Описание на процеса по управление на риска

Процесът по управление на риска в МГУ включва следните етапи:

- Идентифициране на риска
- Оценка на идентифицираните рискове
- Определяне на реакция на риска

- Мониторинг и докладване
- Документиране

Всяко структурно звено в МГУ „Св. Иван Рилски“ следва да идентифицира, оцени, анализира, документира, определи реакция на рисковете и изготви риск – регистър, част от общия риск-регистър на университета.

3.1. Идентифициране на риска

Идентифицирането на рисковете, които са свързани с постигането на определена стратегическа или оперативна цел, следва да бъде извършен въз основа на следните последователни действия:

- Анализ на основните дейности/процеси свързани с постигане на всяка една стратегическа или оперативна цел;
- Определяне на неблагоприятните събития (рискове), които могат да настъпят и да повлияят на постигането на определена цел.

При идентифицирането на рисковете, трябва да бъдат взети предвид и взаимоотношенията на МГУ „Св. Иван Рилски“ с външни организации.

Поради необходимостта да се отдели сериозно внимание на основните рискове, които биха застрашили постигането на целите на МГУ „Св. Иван Рилски“, не е възможно да бъдат идентифицирани и управлявани всички рискове в университета. Ето защо е необходимо вниманието да се концентрира в идентифициране на съществените рискове или тези, за които съществува най-голяма вероятност да настъпят и биха имали най-голямо потенциално влияние върху постигането на стратегическите и оперативните цели на МГУ „Св. Иван Рилски“.

Рисковете могат да възникнат по различни причини и в резултат от промените на различни фактори. Някои от тях са сравнително лесно предвидими, а за други е необходим по-задълбочен анализ. Групирането на рисковете по фактори улеснява идентифицирането на конкретните рискове.

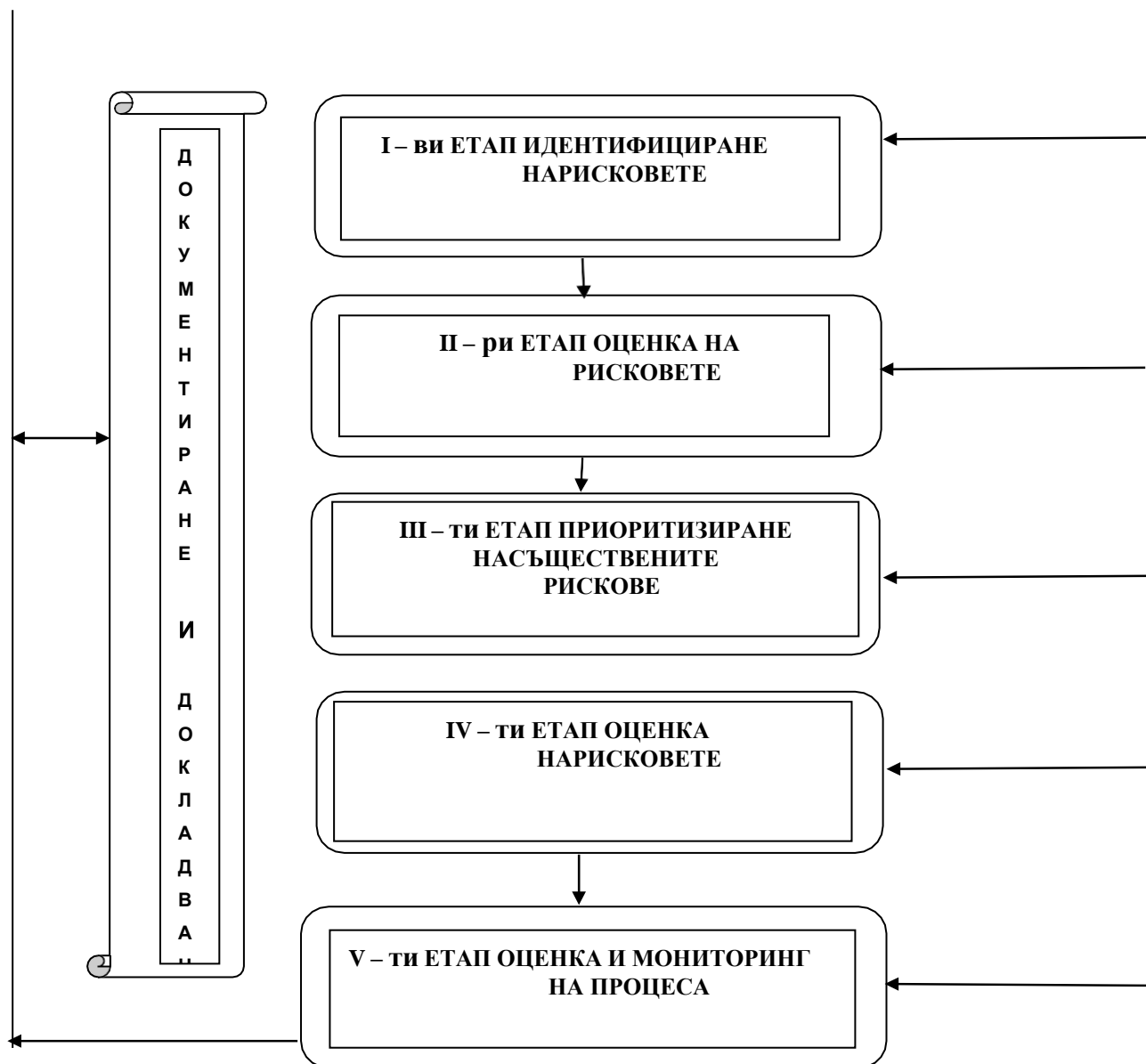
Примерно групиране на рисковете е представено в Приложение № 1.

3.2. Методи за идентифициране на рисковете

В дейността на МГУ „Св. Иван Рилски“ рисковете могат да бъдат идентифицирани чрез следните анализи на процеси и дейности, анализи на документи, проверка на място за идентифициране на текущ проблем в дейността, интервюта със служители и др.

3.3. Етапи на процеса по управление на риска

Процесът по управление на риска включва следните етапи:

3.4. Класификация на рисковете

След като са дефинирани целите за всяко структурно звено, неговото ръководство и служителите, ангажирани със съответните дейности са в позиция да идентифицират критичните рискове, които биха могли да възпрепятстват постигането на целите.

При идентификацията на рисковете акцентът трябва да бъде поставен върху сравнително малък брой ключови рискове, които е необходимо да бъдат управлявани.

По време на процеса за определяне на риска е необходимо да се вземат под внимание следните рискови фактори:

3.4.1. Външни рискове

- Нормативен - група рискове, свързани с изменение на нормативната уредба, приложимо право, неточни и непълни предложения за промяна в нормативната уредба, договорни отношения с контрагенти;
- Политически - група рискове, свързани със смяна на правителството, което може да предизвика промяна в стратегическите и оперативни цели и приоритети.
- Демографски - риск от неизпълнение на планирания годишен прием по специалности и образователно квалификационни степени поради по-малък брой младежи в съответната възрастова група.

3.4.2. Финансови рискове

- Бюджетни - група рискове свързани с недостатъчно финансиране, по-малка от необходимото бюджетна субсидия или финансови корекции на получени средства от ЕС;
- Застрахователен - незастраховани рискове или неприемлива цена на застраховането;
- Инвестиционен - неподходящи инвестиционни решения.

3.4.3. Рискове на дейността

- Стратегически рискове - те могат да повлияят върху постигането на стратегическите цели на МГУ „Св. Иван Рилски“ (определянето на неточни и/или непостижими цели, изпълнението не съответства на очакваните резултати);
- Оперативни рискове група рискове, свързани с ежедневното изпълнение на оперативните процеси и дейности;
- Информационен/технологичен - група рискове, свързани с качеството на информацията (базата данни), ненавременна, неточна или непълна информация може да доведе до вземането на погрешни управленски решения; информационна сигурност и др.
- Репутационен - лоша репутация и последиците от нея;
- Проектен - осъществяване на проекти без необходимата оценка на риска или капацитет за управление на проекти.

3.5. Анализ и оценка на идентифицираните рискове в МГУ „Св. Иван Рилски“

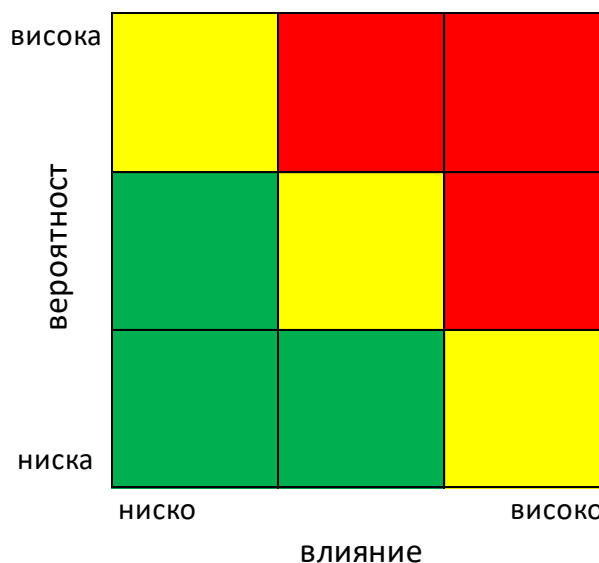
Всяко структурно звено на университета, определя представители, които да участват в работна група по оценяване на риска. Ректорът на МГУ „Св. Иван Рилски“ одобрява със заповед работната група по оценяване на риска.

Оценката на риска се извършва на базата на двуфакторен модел, където

оценяваните фактори са вероятност за реализация на риска и влияние (ефект) на събитието, в случай, че рискът се реализира.

Оценка	Вероятност	Влияние
1	Ниска – едва ли ще настъпи	Ниска
2	Средна – възможно е да настъпи	Средна
3	Висока – настъпило или почти сигурно събитие	Висока

Всеки индивидуален риск се оценява по скала от 1 до 3 и се нанася в риск - регистър на МГУ „Св. Иван Рилски“ (Приложение № 2).

- рискът може да бъде пренебрегнат
- рискът трябва да бъде анализиран
- рискът трябва да бъде управляван

ВЛИЯНИЕ

Ниска степен на влияние – от 0.0 до 3.0

Средна степен на влияние – от 3.1 до 6.0

Висока степен на влияние – от 6.1 до 9.0

ВЕРоятНОСТ

Ниска - Н

Средна - С

Висока - В

ОЦЕНКА НА РИСКА

ЦЕЛИ	ПОКАЗАТЕЛИ			ОЦЕНКА	КОНТРОЛНИ ДЕЙНОСТИ
	Риск	Вероятност	Влияние		
1	2	3	4	5	6

На работната среща за риска се представят резултатите на всички оценители, като се обсъждат и се взима решение кои от рисковете трябва да бъдат считани за съществени, като се има предвид, че не всички рискове с висока обща оценка могат да бъдат ограничени (например някои от рисковете могат да имат висока обща оценка, но е възможно да представляват външна опасност, поради което не могат да бъдат управлявани от МГУ „Св. Иван Рилски“).

3.6. Видове реакции на рисковете

➤ Ограничаване на риска - представлява намаляване или третиране на риска чрез прилагане на контроли (например, чрез законодателството, партньорство и сътрудничество, повишаване на ефикасността на контрола чрез засилване на съществуващите контроли или въвеждането на нови и т.н.) с цел да се намали остатъчният риск. Решението да се ограничи даден риск изисква адекватен подбор на действията в съответствие с оценката на риска, добро разбиране в сферата на вътрешния контрол, внимателно анализиране на разходите и ползите от контрола, дефиниране на специфични дейности за ограничаване или третиране на риска и ясно определяне на роли и отговорности. Рисковете, обект на тази реакция трябва да се наблюдават периодично.

➤ Прехвърляне на риска - прехвърлянето или споделянето на риска по същество означава да се влезе в партньорство с трета страна, която поема отговорността от настъпването на риска. Пример за прехвърляне на риска е застраховането на актив.

➤ Толериране на риска - приемането или толерирането на даден риск означава, че университета поема риска без да предприеме конкретни мерки за управлението му поради неговата несъщественост или поради превишаване на разходите спрямо ползите. Такова решение означава, че Комисията по управление на риска следва периодично да наблюдава и преоценява риска, за да може при необходимост да бъде избран друг подход за управлението му. Приемане на риска е възможно и когато управлението на риска е извън контрола на ръководството и/или неизлагането на риск би могло да означава преустановяване на дейности, които са от ключова важност за организацията.

➤ Прекратяване (избягване) на риска - избягването на даден риск

означава да се прекратят дейностите, свързани с потенциалното му проявление. Подобно решение би могло да означава, че Комисията по управление на риска следва да преразгледа поставените цели и доколко те са изпълними и съвместими с останалите цели и основни дейности. Следва да се разгледат и възможности за избягване на риска в определена степен, т.е. дадени цели или дейности да бъдат частично променени или преустановени, както и да се установят възможностите поставените цели да бъдат постигнати по различен от предвидения начин.

3.7. Документиране

Всяка основна дейност, свързана с управлението на рисковете, е необходимо да бъде документирана, за да се осигури проследимост на целия процес. Документирането включва описване по подходящ начин на идентифицираните рискове, както и на всеки етап от процеса по управление на риска, избраната подходяща реакция на риска и служителите, които отговарят за изпълнението на тези действия в определени срокове.

За документирането на резултатите се попълва Риск-регистъра по Приложение № 2, който съдържа идентифицираните съществените рискове за дейността на МГУ „Св. Иван Рилски“ и оценката на тяхното влияние и вероятност.

3.8. Мониторинг и докладване

Мониторингът (наблюдението) е важна стъпка от цялостния процес на управление на риска, който осигурява ранно предупреждение за рисковете, които могат да се сбъднат и материализират.

За осъществяването на систематично наблюдение Риск-регистърът се преглежда периодично. Преглед на процесите по управление на риска в МГУ „Св. Иван Рилски“ се извършва на вътрешни срещи на всеки три месеца. Определени рискове могат да бъдат преглеждани по-често, в зависимост от тяхната специфика и особена значимост. На тримесечните вътрешни срещи се преразглежда класирането на рисковете в риск- регистъра, тяхното влияние и вероятност. Решенията на вътрешните срещи, включват и информация относно достатъчността на мерките за управление на риска, необходимостта от създаване на нови мерки за някои рискове и/или идентифициране на нови рискове.

IV. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

1. Стратегията за управление на риска се утвърждава от Ректора на МГУ „Св. Иван Рилски“ и се актуализира минимум веднъж на три години.

2. Настоящата стратегия се свежда до знанието на всички служители на МГУ „Св. Иван Рилски“ и се оповестява на интернет страницата на университета.

3. Приложения 1 и 2 са неразделна част от Стратегията за управление на риска в МГУ „Св. Иван Рилски“.

Стратегията за управление на риска в МГУ „Св. Иван Рилски“ е приета на Академичен съвет с протокол № 26/30.06.2023 година.